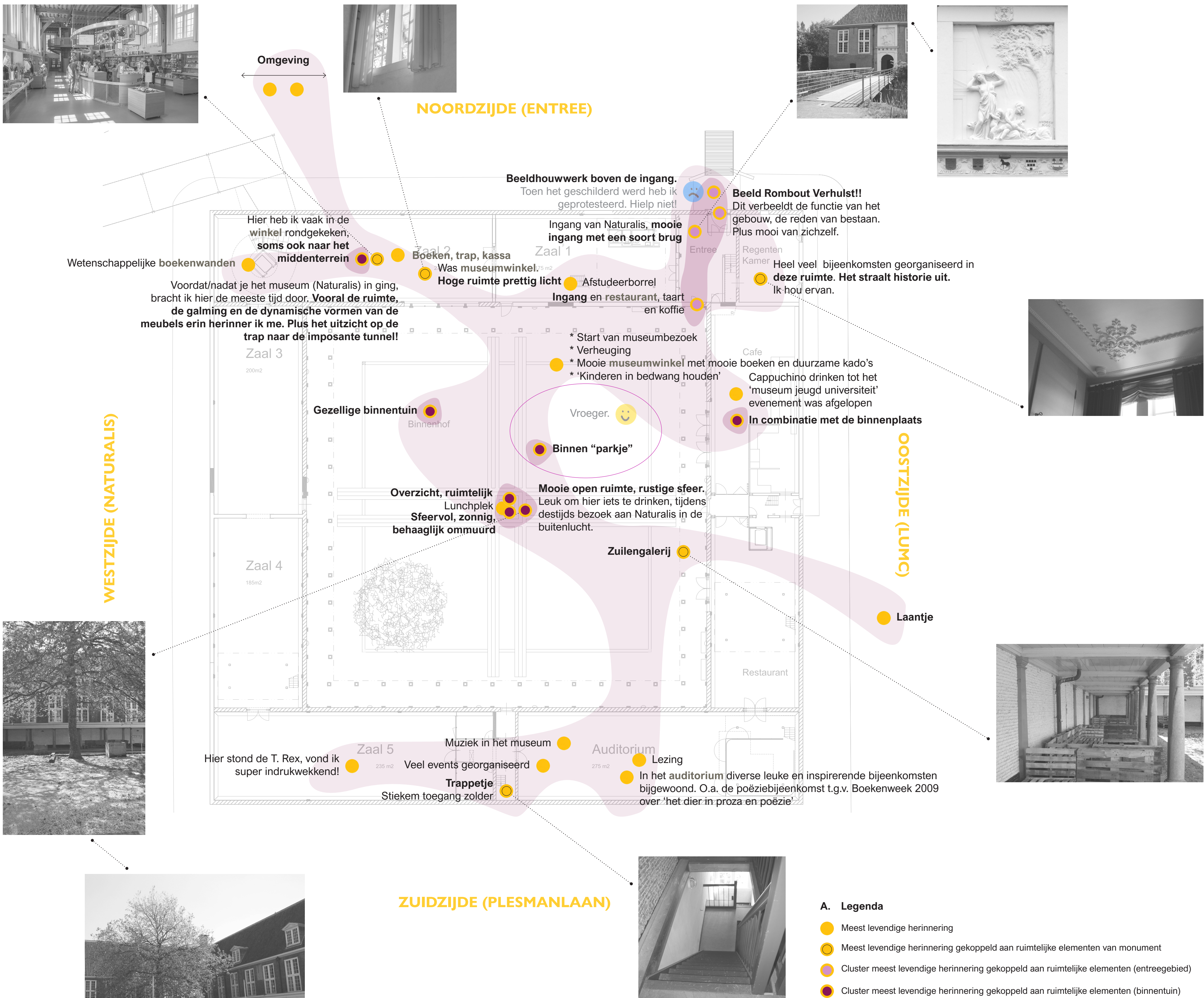

Counter-map memory / spirit of the place

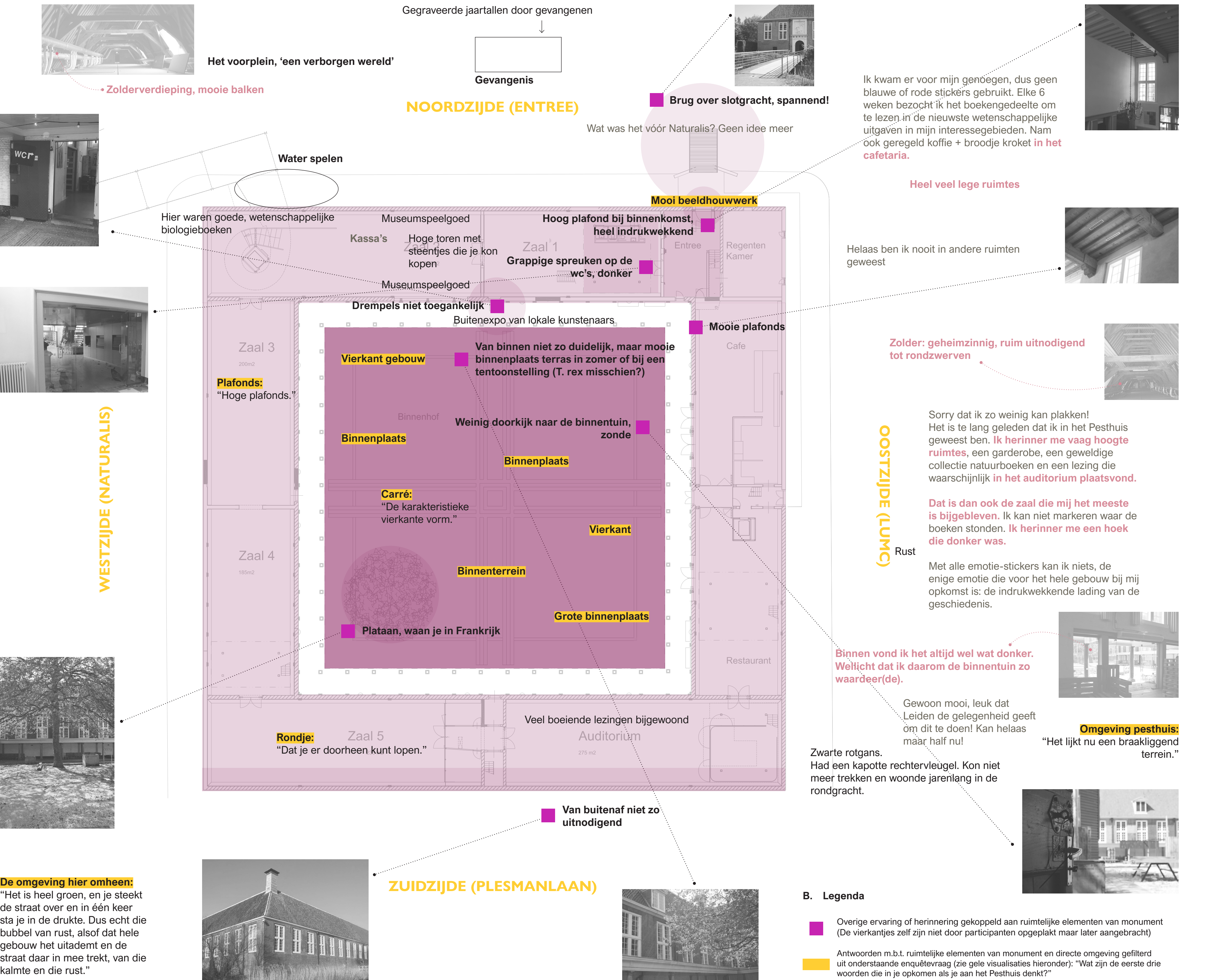
The stories behind the stones

Ela Sari / Explore Lab, Architecture & CDI / TU Delft

A. Meest levendige herinnering

B. Overige ervaringen en herinneringen

Pesthuis, Leiden

Deze zogenaamde 'counter-map' focust zich op de immateriële waarden (zoals herinneringen, ervaringen of de sociale betekenis) van het monumentale Pesthuis te Leiden. Hier wordt tijdens het waarderingsproces van erfgoed vaak nog weinig aandacht aan besteed; de professionele waardebeoordeling is vaak gericht op de fysieke of tastbare staat van het gebouw. Deze counter-map toont daarom een 'andere' en aanvullende kijk op de situatie om ook de perspectieven van niet-professionele belanghebbenden en meer immateriële waarden mee te kunnen nemen.

Deze counter-map focust zich op het thema 'memory / spirit of the place', en betreft een filtering van de onderzoeksresultaten die middels vier verschillende groepen (van in totaal ruim 40 participanten) tot stand zijn gekomen. Deze verschillende groepen bestonden uit:

- / Bewoners Pesthuiscomplex (2 participanten)
- / Voormalige gebruikers (werknemers Naturalis) (3 participanten)
- / Bezoekers tijdens het De Buurt-evenement in het Pesthuis (~20 participanten)
- / Buurtbewoners Vondellaan en Van Baerlestraat (15 participanten)

Het onderzoek bestond uit een korte enquête van 5 open vragen m.b.t. de immateriële waarden van het Pesthuis, en uit het 'letterlijk' in kaart brengen van deze waarden. Dit met als doel om deze waarden op participatieve wijze 'tastbaar' (inzichtelijk en dus bruikbaar) te kunnen maken. Erfgoed is immers van iedereen.

A. Meest levendige herinnering

Op deze counter-map staan de resultaten van de volgende onderzoeksvraag: 'Welke plek in het gebouw staat jou nog het meeste bij?'

Participanten werd gevraagd om op de desbetreffende plek een ronde oranje sticker te plakken. Ook werd gevraagd om op te schrijven waarom deze plek hen is bijgebleven. Wat konden zij zich bijvoorbeeld herinneren van de ruimte? Was er iets wat zij belangrijk vonden aan deze plek in het gebouw? Participanten mochten uiteraard ook pijlen trekken en/of tekeningen maken. (Zie bijvoorbeeld de getekende cirkel in de binnenplaats).

Om de 'immateriële' aspecten een 'tastbare' vertaalslag te geven, is een filtering gemaakt van antwoorden die betrekking hadden tot de ruimtelijke (fysieke) elementen van het monument (zie legenda A). Deze antwoorden zijn **zwart (dikgedrukt)** gekleurd en middels foto's inzichtelijk gemaakt. Ook antwoorden m.b.t. de ruimtelijke elementen in de directe omgeving van het monument zijn **zwart (dikgedrukt)** gekleurd, en antwoorden m.b.t. voormalige ruimtelijke objecten/functies binnen het monument donkergrijs (dikgedrukt).

B. Overige ervaringen en herinneringen

Op deze counter-map staan de resultaten van de volgende onderzoeksvraag: 'Zijn er andere plekken of kenmerken in/aan het gebouw waar jij levendige herinneringen aan hebt, of betekenis aan hecht?'

Participanten werd gevraagd om deze antwoorden op de kaart te behouden de plek in of naast de plattegrond te schrijven. Ook bij deze counter-map is een filtering gemaakt van antwoorden die betrekking hadden tot de ruimtelijke elementen van het monument (zie legenda B). Deze antwoorden zijn **zwart (dikgedrukt)** gekleurd en vervolgens middels (later aangebrachte) paarse vierkantjes en foto's inzichtelijk gemaakt. Waar mogelijk zijn deze antwoorden ook middels transparante paarse markeringen op de corresponderende plek in de plattegrond uitgelicht om de waarde (het belang) hiervan te representeren (hoe gelaagder, hoe meer ervaringen of herinneringen).

Antwoorden m.b.t. de ruimtelijke elementen in de directe omgeving van het monument zijn **zwart (dikgedrukt)** gekleurd, en antwoorden m.b.t. voormalige ruimtelijke objecten/functies binnen het monument donkergrijs (dikgedrukt). Antwoorden die betrekking hadden tot (voormalige) ruimtelijke elementen en functies van het monument, maar die niet op de desbetreffende plek waren geschreven, zijn **roze (dikgedrukt)** gekleurd.

Daarnaast staan op deze counter-map ook een deel van de resultaten van de volgende enquêtevraag: 'Wat zijn de eerste drie woorden die in je opkomen als je aan het Pesthuis denkt, en waarom?'

Antwoorden die betrekking hadden tot de ruimtelijke elementen van het monument en haar omgeving zijn eruit gefilterd en vervolgens 'handmatig' – dus niet door participanten zelf – in **tekstvorm** op de (meest) corresponderende plek in de plattegrond geplaatst voor een meer tastbare vertaalslag. Ook deze antwoorden zijn waar mogelijk middels transparante paarse markeringen op de corresponderende plek in de plattegrond uitgelicht.

/ Immateriële (gedeelde) waarden/herinneringen zijn vooraf:

- Veel herinneringen/ervaringen in het noordelijke gedeelte van het gebouw
- Veel gedeelde herinneringen: veel – veelal positieve – herinneringen en ervaringen die in verband staan met de binnentuin en het entreegebied van het gebouw
- Veel herinneringen m.b.t. de voormalige Naturalis functie (vooral de museumwinkel)
- Veel herinneringen m.b.t. het historische karakter van het gebouw

01

Wat zijn de eerste 3 woorden die in je opkomen?

er heeft geen pestlijder in gezeten

opa

stiekem spelen

prachtige monumentale plek

binnenterrein

de omgeving hier omheen

/ bewoners pesthuiscomplex

02

Wat zijn de eerste 3 woorden die in je opkomen?

historie

rust

ziekenhuis

vierkant

monument

naturalis

authentiek

pestpatiënten

/ voormalige gebruikers (werknemers naturalis)

03

Wat zijn de eerste 3 woorden die in je opkomen?

t. rex

foto(reportage)

rust

historie

museum

markantoudmooi

naturalis

binnenplaats

openprachtig

historisch

/ bezoekers de buurt-evenement in pesthuis

04

Wat zijn de eerste 3 woorden die in je opkomen?

oud

historie

vierkant

gebouw

naturalis

historisch

pand

oud gebouw

rustdivers

carré

legermuseum

historisch

gebouw

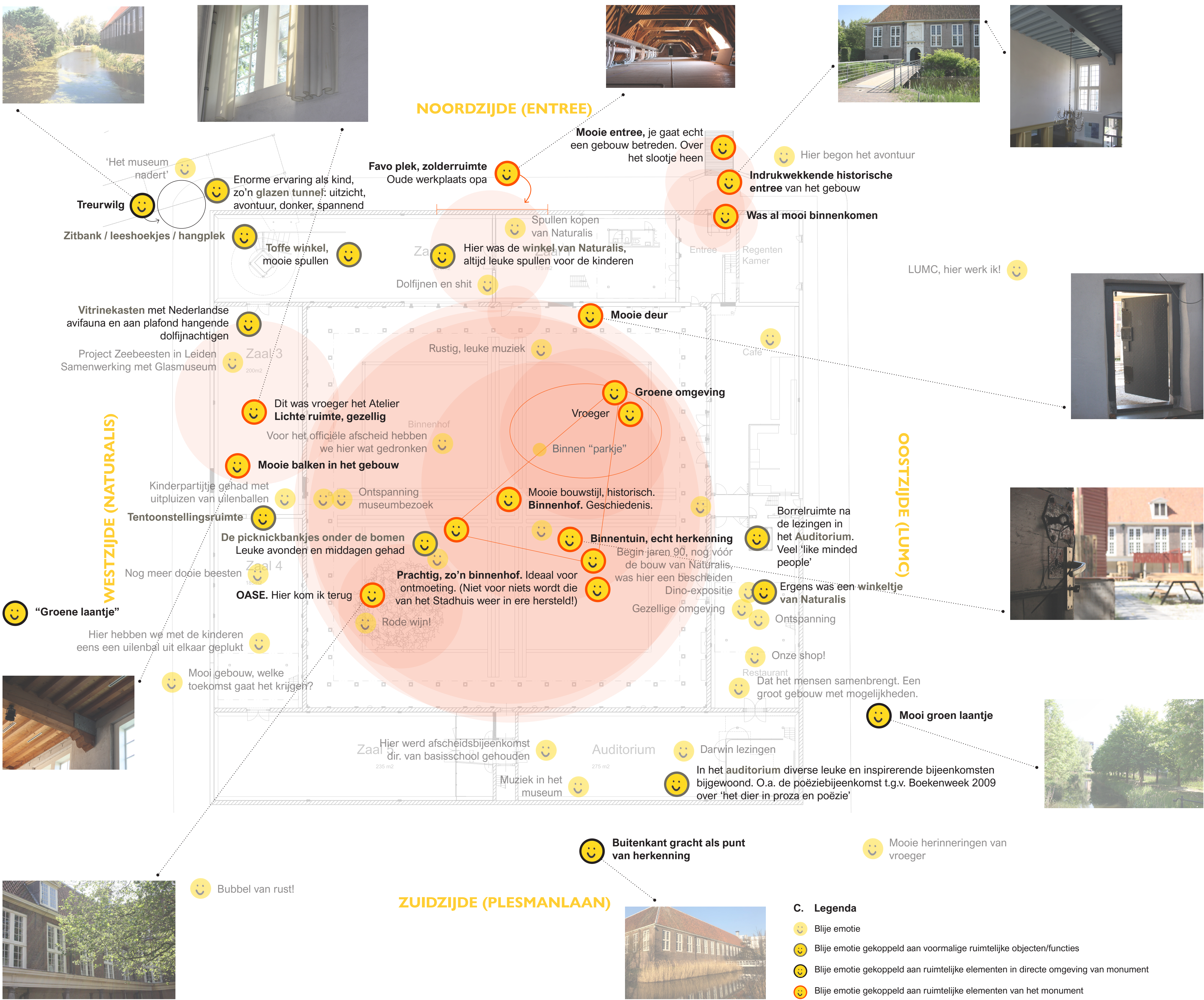
/ buurtbewoners vondellaan en van baerlestraat

Counter-map place attachment / spatial qualities

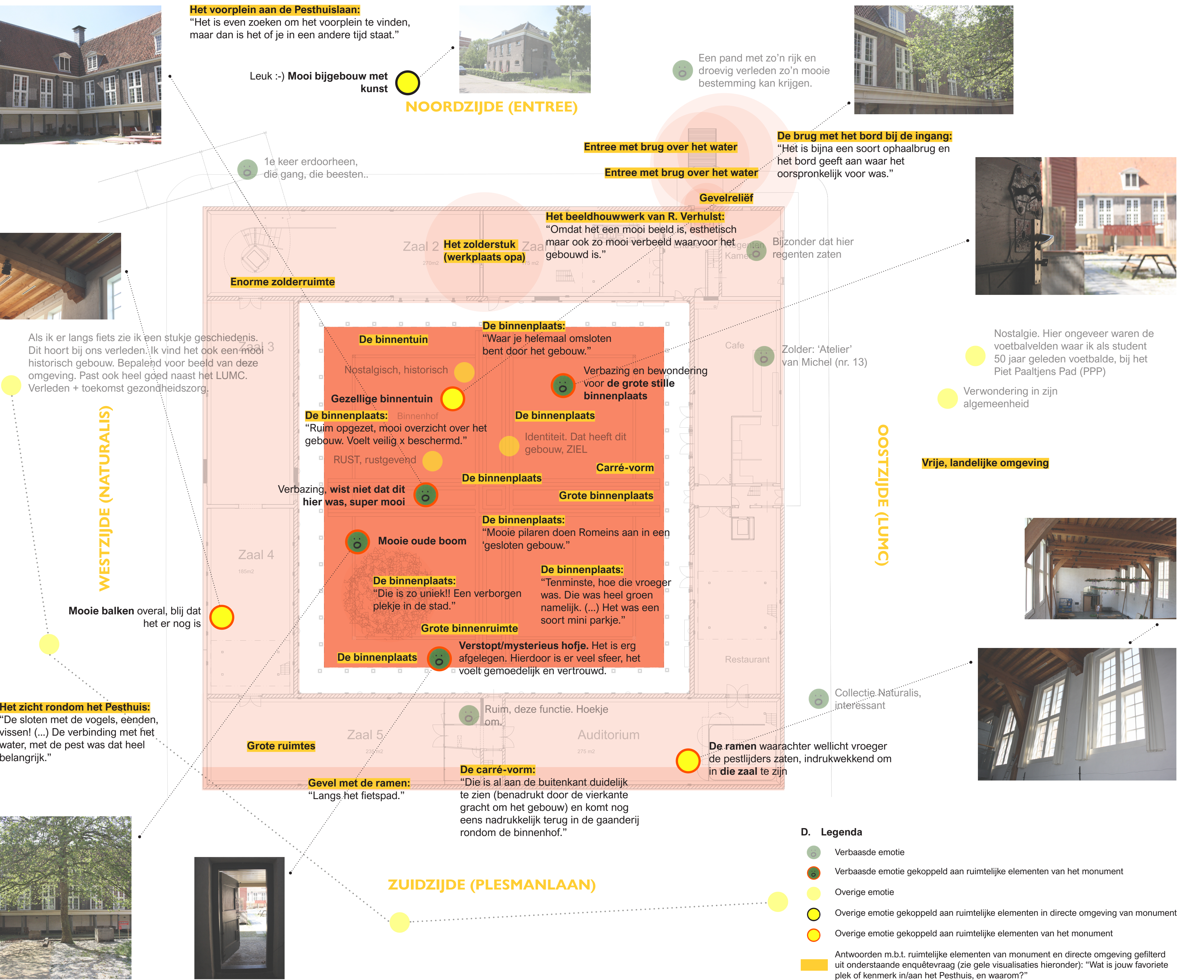
The stories behind the stones

Ela Sari / Explore Lab, Architecture & CDI / TU Delft

C. Blijie emoties en ruimtelijke kwaliteiten

D. Favoriete plek of kenmerk + overige positieve emoties en ruimtelijke kwaliteiten

Pesthuis, Leiden

Deze zogenoemde 'counter-map' focust zich op de **immateriële waarden** (zoals herinneringen, ervaringen of de sociale betekenis) van het monumentale Pesthuis te Leiden. Hier wordt tijdens het waarderingsproces van erfgoed vaak nog weinig aandacht aan besteed; de professionele waardebeoordeling is vaak gericht op de fysieke of tastbare staat van het gebouw. **Deze counter-map toont daarom een 'andere' en aanvullende kijk op de situatie om ook de perspectieven van niet-professionele belanghebbenden en meer immateriële waarden mee te kunnen nemen.** Hoe ervaren bijvoorbeeld omwonenden of voormalige gebruikers dit 17e eeuwse rijksmonument, waar hechten zij waarde aan?

Deze counter-map focust zich op het thema **'place attachment / spatial qualities'**, en betreft een filtering van de onderzoeksresultaten die middels vier verschillende groepen (van in totaal ruim 40 participanten) tot stand zijn gekomen. Deze vier verschillende groepen bestonden uit:

- / Bewoners Pesthuiscomplex (2 participanten)
- / Voormalige gebruikers (werknemers Naturalis) (3 participanten)
- / Bezoekers tijdens het De Buurt-evenement in het Pesthuis (~20 participanten)
- / Buurtbewoners Vondellaan en Van Baerlestraat (15 participanten)

Het onderzoek bestond uit een korte enquête van 5 open vragen m.b.t. de **immateriële waarden** van het Pesthuis, en uit het 'letterlijk' in kaart brengen van deze waarden. Dit met als doel om deze waarden op participatieve wijze 'tastbaar' (inzichtelijk en dus bruikbaar) te kunnen maken. Erfgoed is immers van iedereen.

C. Blijie emoties en ruimtelijke kwaliteiten

Op deze counter-map staan de resultaten van de volgende onderzoeksvraag: **'Wat voor emoties roept het gebouw bij jou op? Verschilt dit bijvoorbeeld per plek?'**

Participanten werd gevraagd om deze emoties op de desbetreffende plek(ken) middels verschillende 'emotie stickers' in of naast de plattegrond te plaatsen. Zij konden hierbij kiezen uit de volgende opties: verbazing (groen), vreugde (geel), verdriet (blauw), afschuw (rood) en overig (felgeel). * Ook werd gevraagd om een korte uitleg bij de sticker(s) te schrijven. Participanten mochten uiteraard ook pijlen trekken en/of tekeningen maken. (Zie bijvoorbeeld de driehoek in de binnenplaats die door een participant is getekend).

* Omdat deze counter-map zich specifiek focust op blijie emoties en ruimtelijke kwaliteiten, zijn hier enkel de blijie (gele) emoties in opgenomen (zie legenda C).

Om de 'immateriële' aspecten een 'tastbare' vertaalslag te geven, is een filtering gemaakt van antwoorden die betrekking hadden tot de ruimtelijke (fysieke) elementen van het monument (zie legenda C). Deze antwoorden zijn **zwart (dikgedrukt)** gekleurd en middels foto's inzichtelijk gemaakt. Waar mogelijk zijn deze antwoorden ook middels transparante oranje markeringen op de corresponderende plek in de plattegrond uitgelicht om de waarde (het belang) hiervan te representeren (hoe gelaagder, hoe groter de waardering).

Ook antwoorden m.b.t. de ruimtelijke elementen in de directe omgeving van het monument zijn **zwart (dikgedrukt)** gekleurd en middels lichtere foto's inzichtelijk gemaakt. Tenslotte zijn antwoorden m.b.t. **voormalige ruimtelijke objecten/functions** binnen het monument donkergrijs (dikgedrukt) gekleurd.

D. Favoriete plek/kenmerk + overige positieve emoties en ruimtelijke kwaliteiten

Zoals hierboven beschreven, focust counter-map C zich enkel op de **blijie (gele)** emoties die door participanten in of naast de plattegrond waren geplakt. Op deze counter-map staan daarom de **overige** emotie-stickers met een **positieve** associatie, zie ook legenda D. (De emotie-stickers met een negatieve associatie – zoals verdriet en afschuw – zijn in counter-map E en F opgenomen).

Om de 'immateriële' aspecten een 'tastbare' vertaalslag te geven, is op dezelfde manier als bij counter-map C een filtering gemaakt van antwoorden die betrekking hadden tot de ruimtelijke elementen van het monument en haar directe omgeving.

Daarnaast staan op deze counter-map ook een deel van de resultaten van de volgende enquêtevraag: **'Wat is jouw favoriete plek of kenmerk in/aan het Pesthuis, en waarom?'**

* Deze antwoorden zijn dus niet door participanten zelf in de plattegrond geplaatst.

Antwoorden die betrekking hadden tot de ruimtelijke elementen van het monument en haar omgeving zijn eruit gefilterd en vervolgens 'handmatig' en **in tekstvorm** op de (meest) corresponderende plek in de plattegrond geplaatst. Dit met als doel om deze plekken of kenmerken eveneens een meer tastbare vertaalslag te kunnen geven. Waar mogelijk zijn deze antwoorden ook middels transparante oranje markeringen op de corresponderende plek in de plattegrond uitgelicht om zo de waarde (het belang) hiervan te representeren (hoe gelaagder de plaats in de plattegrond, hoe groter de waardering).

Lijst van (ruimtelijke) kwaliteiten

/ Immateriële (gedeelde) waarden/herinneringen zijn vooral:

- Waardering voor de binnenplaats (mooi, rustig, groen)
- Waardering voor het entreegebied (brug over het water, reliëf Rombout Verhulst)
- Waardering voor de unieke geschiedenis en identiteit (beeldbepalend karakter)
- Waardering voor de rust en kalmte die het gebouw uitstraalt
- Veel herinneringen m.b.t. de voormalige Naturalis functie (vooral de winkel, het restaurant en het auditorium)

/ Gewaardeerde ruimtelijke of architectonische elementen (het Pesthuis):

- De ('grote', 'ruime', 'groene' en 'omsloten') binnenplaats; men voelt zich hier bijvoorbeeld veilig en 'beschermd', een overzichtelijke plek
- De entree met brug over het water (incl. gevelreliëf van Rombout Verhulst)
- De lichte, grote en hoge ruimtes
- De carré-vorm van het gebouw
- Historische elementen (zoals de balken, ramen en oude deuren)
- De zolderruimte

/ Gewaardeerde ruimtelijke elementen (de omgeving van het Pesthuis):

- De groene omgeving rondom het Pesthuis (het water en de natuur, een 'oase van rust', een 'vrije, landelijke omgeving')
- Het voorplein aan de Pesthuislaan ('een verborgen wereld')

01

het zicht rondom het pesthuis

(de sloten met de vogels, eenden, vissen, de verbinding met het water...)

de binnenplaats

(De binnenplaats was heel groen, een soort mini parkje)

het zolderstuk (werkplaats opa)

/ bewoners pesthuiscomplex

02

brug met bord bij de ingang

de binnenplaats

/ voormalige gebruikers (werknemers naturalis)

03

entree met brug over het water

enorme zolderruimte
voorplein (pesthuislaan)

carré-vorm

gevel met de ramen

mooie materialen

vrije, landelijke omgeving

historische elementen

herinnering geschiedenis leiden

beeldbepalend voor de wijk

grote ruimtes

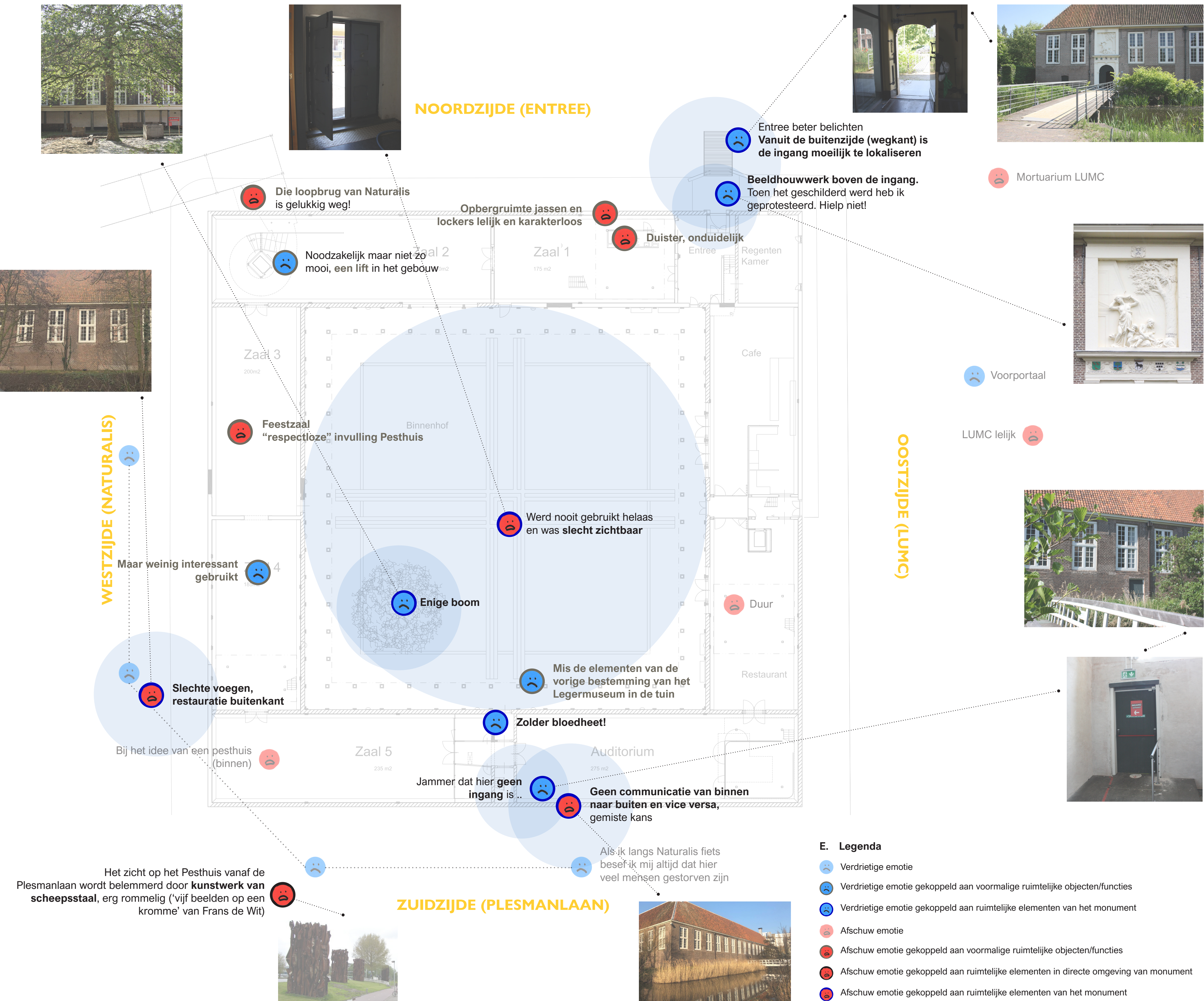
grote binnenplaats

/ buurtbewoners vondellaan en van baerlestraat

The stories behind the stones

Ela Sari / Explore Lab, Architecture & CDI / TU Delft

E. Afschuw- en verdrietige emoties

Pesthuis, Leiden

Deze zogenaamde 'counter-map' focust zich op de **immatériële waarden** (zoals herinneringen, ervaringen of de sociale betekenis) van het monumentale Pesthuis te Leiden. Hier wordt tijdens het waardeeringsproces van erfgoed vaak nog weinig aandacht aan besteed; de professionele waardebeoordeling is vaak gericht op de fysieke of tastbare staat van het gebouw. **Deze counter-map toont daarom een 'andere' en aanvullende kijk op de situatie om ook de perspectieven van niet-professionele belanghebbenden en meer immatériële waarden mee te kunnen nemen.**

Deze counter-map focust zich op het thema **'possible changes / suggestions'**, en betreft een filtering van de onderzoeksresultaten die middels vier verschillende groepen (van in totaal ruim 40 participanten) tot stand zijn gekomen. Deze vier verschillende groepen bestonden uit:

- / Bewoners Pesthuiscomplex (2 participanten)
- / Voormalige gebruikers (werknemers Naturalis) (3 participanten)
- / Bezoekers tijdens het De Buurt-evenement in het Pesthuis (~20 participanten)
- / Buurtbewoners Vondellaan en Van Baerlestraat (15 participanten)

Het onderzoek bestond uit een korte enquête van 5 open vragen m.b.t. de **materieële waarden** van het Pesthuis, en uit het 'letterlijk' in kaart brengen van deze waarden. Dit met als doel om deze waarden op participatieve wijze 'vastbaar' (inzichtelijk en dus bruikbaar) te kunnen maken. Erfgoed is immers van iedereen.

E. Afschuw- en verdrietige emoties

'Wat voor emoties roept het gebouw bij jou op? Verschilt dit bijvoorbeeld per plek?'

Participanten werd gevraagd om deze emoties op de desbetreffende plek(ken) middels verschillende 'emotie stickers' in of naast de plattegrond te plaatsen. Zij konden hierbij kiezen uit de volgende opties: verbazing (groen), vreugde (geel), verdriet (blauw), afschuw (rood) en overig (felgeel).^a Ook werd gevraagd om een korte uitleg bij de sticker(s) te schrijven. Participanten mochten uiteraard ook pijlen trekken en/of tekeningen maken.

* Omdat deze counter-map zich specifiek focust op afschuw- en verdrietige emoties, zijn hier enkel deze (rode en blauwe) emoties in opgenomen (zie legenda E).

Om de 'immateriële' aspecten een 'tastbare' vertaalslag te geven, is een filtering gemaakt van antwoorden die betrekking hadden tot de ruimtelijke (fysieke) elementen van het

monument (zie legenda E). Deze antwoorden zijn **zwart (dikgedrukt)** gekleurd en middels foto's inzichtelijk gemaakt. Waar mogelijk zijn deze antwoorden ook middels transparante blauwe markeringen op de corresponderende plek in de plattegrond uitgelicht om de negatieve waarde hiervan te representeren (hoe gelaagder, hoe groter de negatieve waardering).

Ook antwoorden m.b.t. de ruimtelijke elementen *in de directe omgeving* van het monument zijn **zwart (dikgedrukt)** gekleurd en middels lichtere foto's inzichtelijk gemaakt. Tenslotte zijn antwoorden m.b.t. *voormalige ruimtelijke objecten/functies* binnen het monument donkergrijs (dikgedrukt) gekleurd.

F. Overige negatieve emoties en suggesties

Zoals hierboven beschreven, focust counter-map E zich enkel op de *afschuwn- en verdriete* emoties die door participanten in of naast de plattegrond waren geplakt. Op deze counter-map staan daarom de *overige* emotie-stickers met een *negatieve* associatie (zie ook legenda F), om de 'immateriële' aspecten een 'tastbare' vertaalslag te geven, is op dezelfde manier als bij counter-map E een filtering gemaakt van antwoorden die betrekking hadden tot de ruimtelijke elementen van het monument en haar directe omgeving.

Daarnaast staan op deze counter-map ook een deel van de resultaten van de volgende enquêtevraag: 'Als je iets zou mogen of moeten veranderen aan het gebouw, wat zou het dan zijn, en waarom?'

Antwoorden die betrekking hadden tot de ruimtelijke elementen van het monument en haar omgeving zijn eruit gefilterd en vervolgens 'handmatig' – dus niet door participanten

voor een meer tastbare vertaalslag. Ook deze antwoorden zijn waar mogelijk middels transparante blauwe markeringen op de corresponderende plek in de plattegrond

- De mate van toegankelijkheid (bijv. lastig te vinden hoofdentree, niet duidelijk)
 - De mate van gebruiksgemak (bijv. de zoekfunctie, geen communicatie met de omgeving)
 - De mate van 'respect' naar het gebouw toe, moet volgens participanten ook 'grandeur'
 - Het gebruik en de zichtbaarheid van de binnenplaats (ook erg 'kaal')
 - De directe omgeving van het gebouw (meer openstellen en toegankelijk maken)

01

voegwerk opnieuw doen (nu een lappendeken met veel kleurverschil)
(zo lelijk gedaan, soort patchwork geworden)

meer respectvolle omgang/opknapbeurt

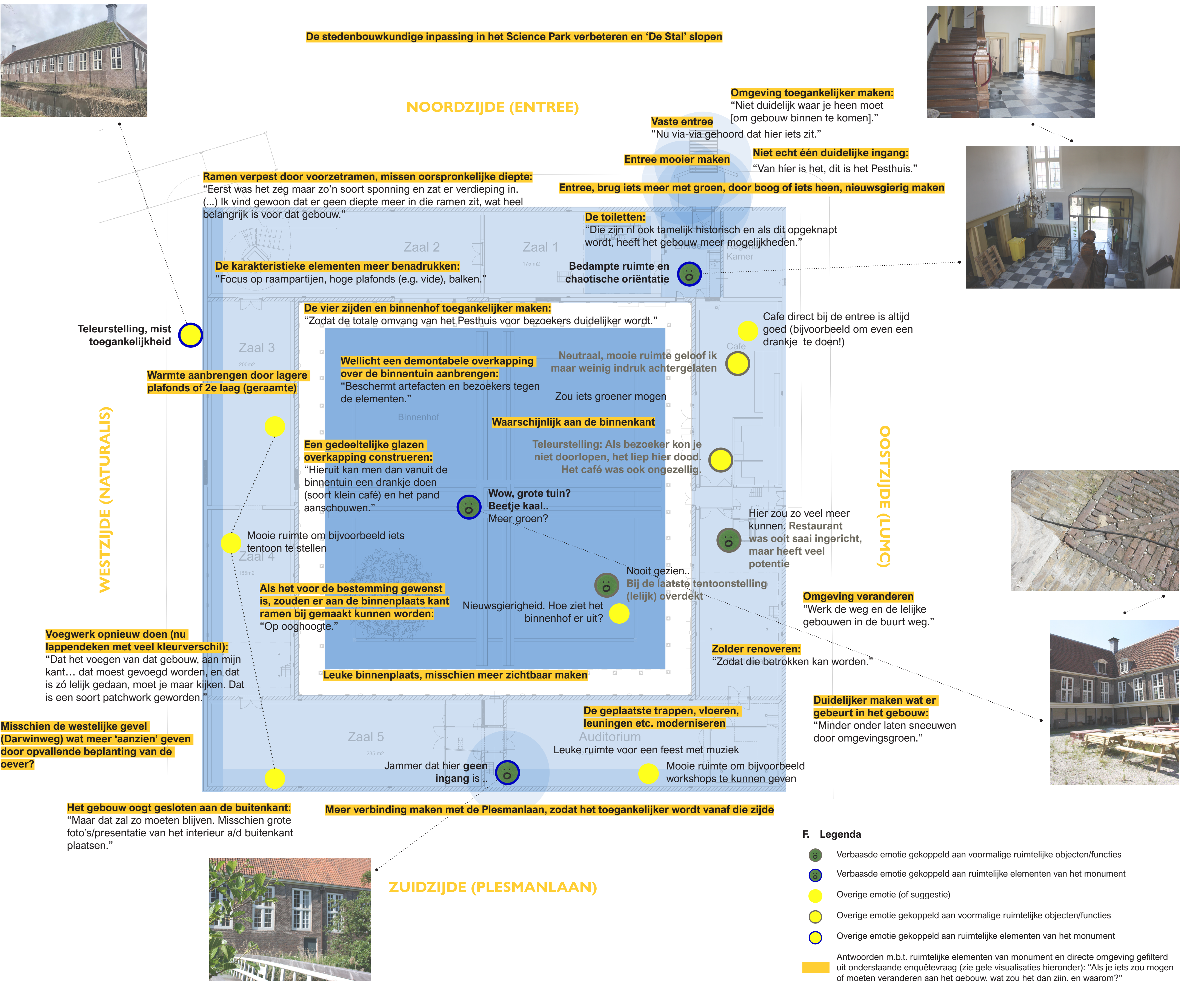
References

terug naar originele staat

ramen verpest door voorzetramen, missen oorspronkelijke diepte

/ bewoners pesthuiscomplex

F. Overige (negatieve) emoties en meningen/suggesties

02

**niets
de toiletten
zonder renoveren
stroomvoorziening**

/ voormalige gebruikers (werknemers naturalis)

03

brug iets meer met groen
 nieuwsgierig maken
 vaste entree
 meer grandeur
 entree
 warmte aanbrengen door lagere plafonds of 2e laag
 iets qua opzet hetzelfde houden, openstellen
 meer dynamische indeling mogelijkheden
 niks aan veranderen
 niet zo veel
 niks veranderen, beetje mysterieus
 ik zou het niet in mijn hoofd halen
 omgeving toegankelijker maken
 entree mooier maken
 niet echt één duidelijke ingang
 leuke binnenplaats, misschien meer zichtbaar maken
 door boog of iets heen

/ bezoekers de buurt-evenement in pesthuis

04

voor mij hoeft er niets te veranderen
de westelijke gevel meer 'aanzien' geven door opvallende beplanting van de oever
wonen (geïnspireerd op appartementen in voormalige anatomisch-pathologische laboratoria)
oogt gesloten aan de buitenkant (bv. foto's/presentatie van het interieur a/d buitenkant plaatsen)
(pandemie)museum hoe de pesttijders er vroeger bij zaten
de stedenbouwkundige inpassing in het science park verbeteren
de vier zijden en binnenhof toegankelijker maken (zodat totale omvang duidelijker wordt)
duidelijker maken wat er gebeurt (minder onder laten sneeuwen door omgevingsgroen)
'de stal' slopen
geen idee
waarschijnlijk aan de binnenkant
omgeving veranderen (werk de weg en de lichte gebouwen in de buurt weg)
de geplaatste trappen, vloeren, leuningen etc. moderniseren
de karakteristieke elementen meer benadrukken
meer verbinding maken met de plesmanlaan (toegankelijker maken vanaf die zijde)
aan de binnenplaats kant extra ramen (op ooghoogte)
moderniseren in dezelfde stijl of hyper modern als contrast
overkapping over de binnentuin

/ buurtbewoners vondellaan en van baerlestraat

Counter-map crossed-history

The stories behind the stones

Ela Sari / Explore Lab, Architecture & CDI / TU Delft

1816

1816 In de zomer van 1816 begon Henry William Carter van de universiteit van Oxford een reis door Frankrijk, Italië, Zwitserland en Nederland. In die landen bezocht hij de belangrijkste hospitalen in 27 verschillende plaatsen. Over het Rijkshospitaal in Leiden schreef Carter: "It contained upwards of 300 patients. There were no cases of remarkable interest (...). The hospital was in admirable order, and its construction good..." **Het hospitaal kan zich dus meten met de belangrijkste ziekenhuizen van die tijd.**

- Portegies, M. (2017), p. 18.

1821

1821 "...Onvergetelijk blijven mij steeds de dagen, die ik daar heb doorgebracht: en geen wonder, want ik werd er, beladen met smarten en pijnen, in opgenomen, met de liefderijkste zorgen behandeld en verpleegd, met de meeste voorkomendheid en menschlievendheid bejegend; ik ondervond er troost en bemoeiding, hulp en baat..."

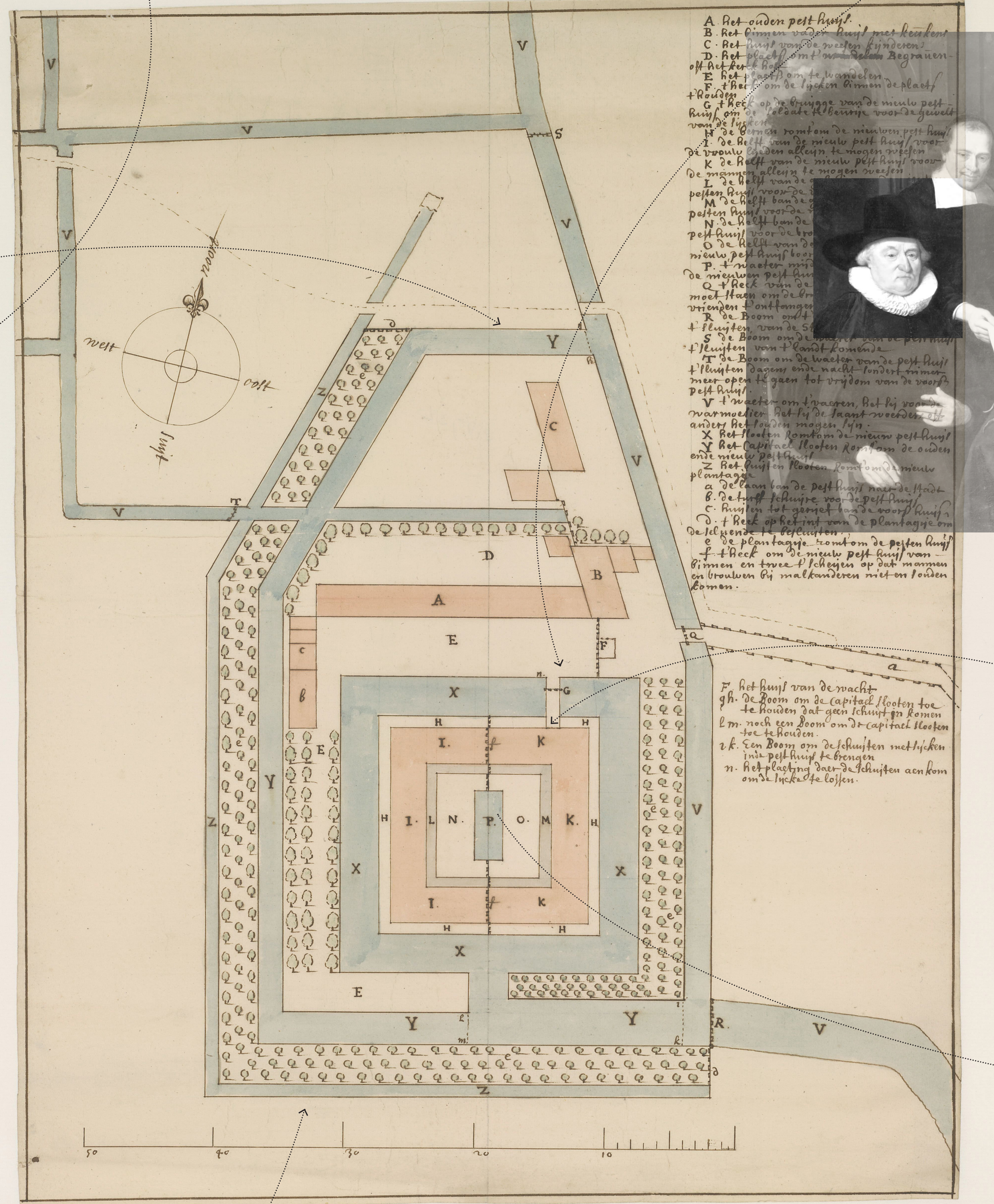
- Memoires Luitenant J.Th. Büser, p. 21

Portegies, M. (2017). Büser en Mergell in het hospitaal te Leiden: Terug naar de liefdevolle zorg van 1821. *Nederlands Militair Geneeskundig Tijdschrift*, 70(1), p. 15-22.

1821

1821 Het gaat steeds beter met Büser en soms vraagt de directeur van het hospitaal, de gepensioneerde major Ernst, de luitenant op de thee. **Ernst woont samen met zijn vrouw in een afzonderlijke woning naast de hoofdingang van het hoofdgebouw.** Bij de gelegenheden wandelt Büser in de grote tuin van de major.

- Portegies, M. (2017), p. 20.

Ca. 1682 Plattegrond met de lokale van het Pesthuis, met verklaringlijst. Onbekend / Erfgoed Leiden

2018

Leidsch Dagblad

Alle panden rond Pesthuis erkend als monumenten

© Cycloneda

LEIDEN

Alle historische panden rond het Pesthuis zijn voortaan monumenten.

Het rechthoekige **Leidsche Pesthuis**, aan de gelijknamige laan, is al geruime tijd een rijksmonument.

Bedankt voor het lezen van **Leidsch Dagblad**
Neem een **abonnement** of **log in**

Een deel van de gebouwen die daar direct omheen staan, hebben dezelfde beschermde status, maar een paar ook niet. Daarom heeft het stadsbestuur nu besloten om daar gemeentelijke monumenten van te maken, 'gezien de cultuurhistorische waarde'.

Het Pesthuiscomplex, bij oorspronkelijk bekend als het legermuseum, maakte de laatste jaren deel uit van museum Naturalis.

Nu dat niet meer het geval is, wordt gezocht naar een nieuwe bestemming. Dat kan nog even duren. Voordat een nieuwe eigenaar het complex kan gebruiken, moet eerst een uitvoerige plimologische procedure worden doorlopen.

2018 Leefmans, L. (2018). Alle panden rond Pesthuis erkend als monumenten. Leidsch Dagblad.

1766 Tekening met acht gezichten van het Pesthuis te Leiden. Anoniem / Lakenhal Leiden

1766

1658 Regenten van het Pesthuis te Leiden. Jan Potheuck / Lakenhal

1658

1766 Tekening met acht gezichten van het Pesthuis te Leiden. Anoniem / Lakenhal

1766

1766 Tekening met acht gezichten van het Pesthuis te Leiden. Anoniem / Lakenhal Leiden

1766

1682

Prins:
Ik reed
te hard

1988 Algemeen Dagblad, 24-05-1988. Historische Database Delpher.

Leidsch Dagblad

HOME

REGIO'S

SPORT

EXTRA

PUZZELS

Gezocht: idee voor zebrabrug -panelen

Annet van Aarsen

Vrijdag 9 juni 2017 om 10:38

LEIDEN

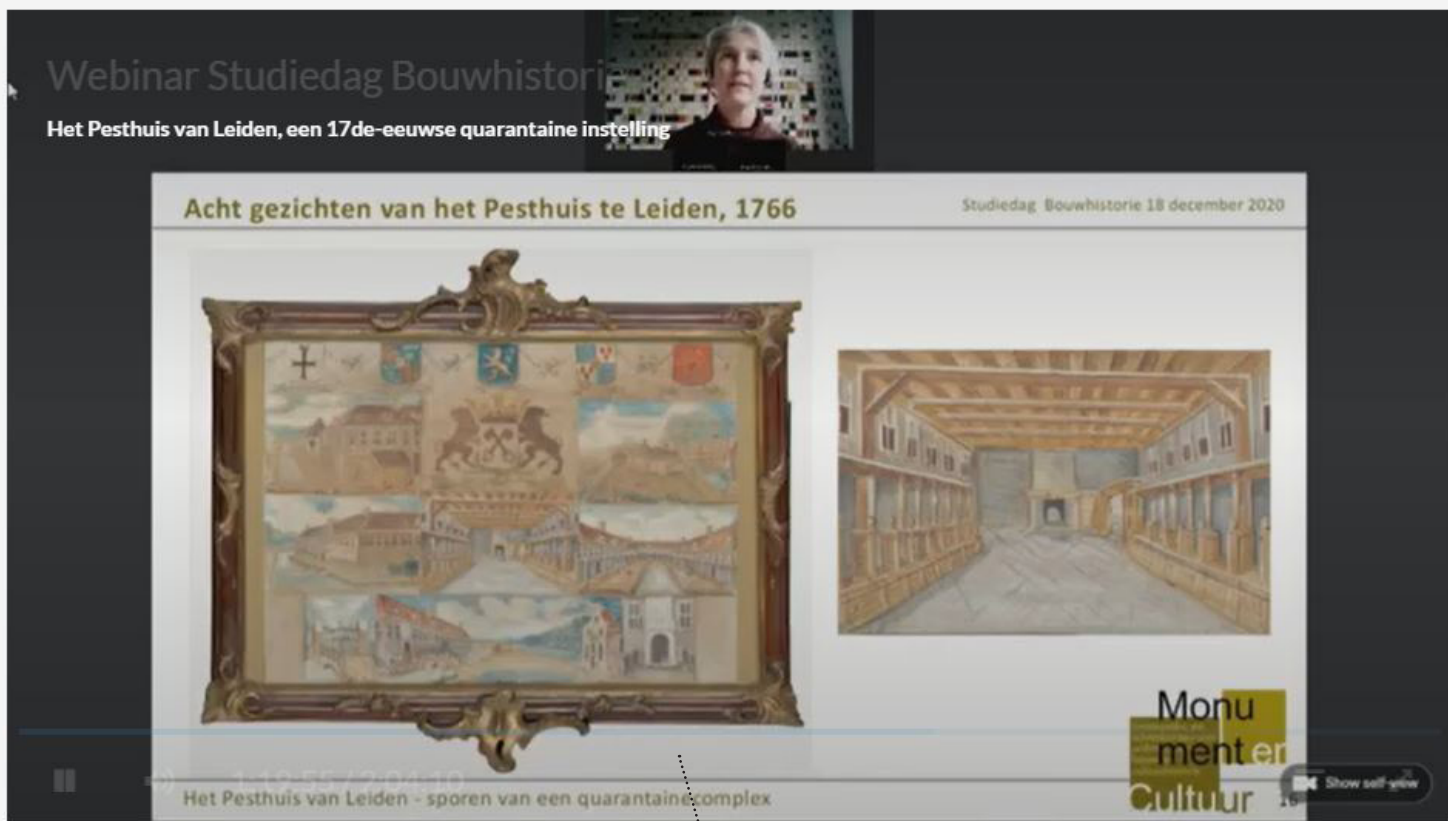
Naturalis is begonnen met de afbraak van de loopbrug die het Pesthuis met de oude expositieruimte verbindt. De Leidse kunstenaar en grafisch ontwerper Jan Kleingeld heeft de iconische zebrapanelen, die als beklleding van de brug dienden, teruggevraagd. Hij zoekt samen met architect Fons Verheijen naar een nieuwe bestemming.

De architect en de kunstenaar denken nu samen na over een nieuwe bestemming. „Je zou de panelen op stellages kunnen neerzetten op een terrein. Of er een paviljoen van kunnen maken, bijvoorbeeld voor het Singelpark. Wij zijn er nog niet uit. We zijn wel heel benieuwd naar goede ideeën. Laat maar horen!”, aldus Verheijen.

Hij vindt dat de zebrabrug in korte tijd echt bij Leiden is gaan horen. „Ik las een tweet van iemand die zei: elke keer als ik terug kom van vakantie, weet ik dat ik thuis ben als ik die brug zie.”

2017 Van Aarsen, A. (2017). Gezocht: idee voor zebrabrug-panelen. Leidsch Dagblad.

2017

Webinar Studiedag Bouwhistorie

Pesthuizen in Nederland

2020

'Hoe deze zalen eruit hebben gezien, kunnen we goed zien op de uitsnede van dit bijzondere schilderij, dat bevindt zich in de Lakenhal en dat toont 8 scènes van de verschillende delen van het Pesthuisterrein. Voor zover bekend is dit de enige beeltenis van het interieur van het pesthuis. Zoals we kunnen zien stonden de bedsteden opgesteld langs de wanden, in totaal ongeveer 200 bedden, en omdat veel licht en lucht bevorderlijk werd geacht voor de gezondheid waren de zalen ruim en hoog van opzet met kruisvensters aan weerszijden. En oorspronkelijk was alleen de bovenste helft voorzien van glas, en het onderste gedeelte was open, maar kon zo nodig natuurlijk wel worden afgesloten met een luik.'

2020 RCE (2020). Webinar 'Studiedag Bouwhistorie: Pesthuizen in Nederland'. Tekstfragment 1:19:30 in opname.

1994

1925-2020

Ca. 1947 Het gezin Wesselius (G. Wesselius vooraan) Erfgoed Leiden.

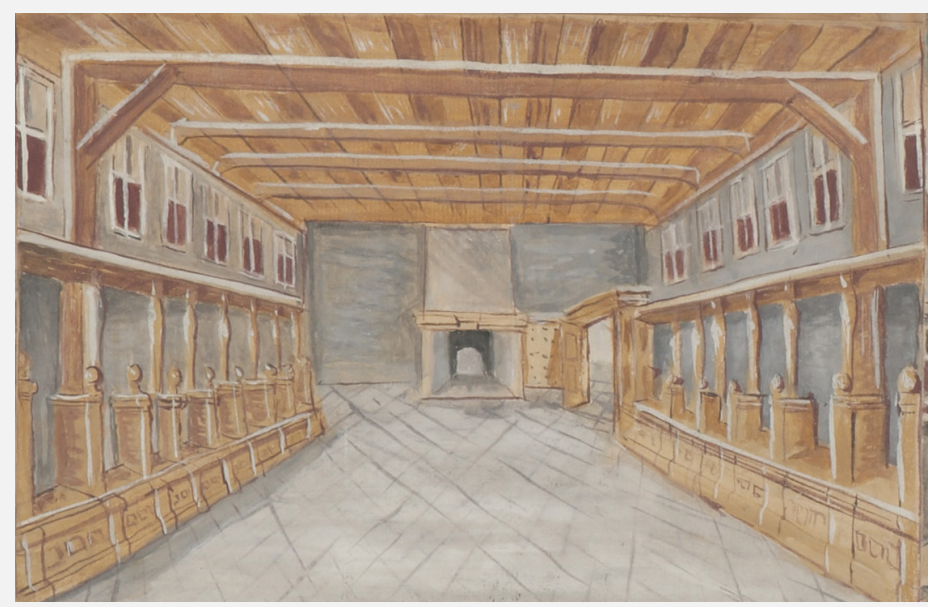

Verpaupering rondom het Pesthuis

Hierbij vond ik de noodzaak ook eens te reageren betreffende de verpaupering van de werkkamers van het Pesthuis, die is ook de opmerking van buitenstaanders die bekend zijn in de omgeving. Verpaupering is ook de opmerking van de heren W. Engels en D. Sloos die dat ook zo zijn L.D. 9-2-1901 ten tijde van de afbraak van het Pesthuis onder de Darnwieg, gezien alle voorzettingen onder die weg. Een beter alternatief, en kosten besparend, is recht toe recht aan naar het oude gebouw. Of dit ook een knaakfietst zal geven moet worden afgewacht (L.D. 10-12-90).

Namen de meeste bewoners, bevoenen van de Pesthuislaan sinds 15 januari 1935, Leiden.

1766

1766 Tekening met acht gezichten van het Pesthuis te Leiden. Anoniem / Lakenhal Leiden

2016

Interview met de heer G. Wesselius op 15 maart 2016

Gerard Wesselius (1925) was de jongste in een gezin met vijf kinderen. Aanvankelijk woonden ze in Leiden-Noord. Gerards geboortehuis aan de Van Hogendorpstraat staat er niet meer. In 1935 verhuisde het gezin naar een woning op het terrein van de voormalige militaire strafinrichting in en rond het Pesthuis. Dit was een enclave, afgesloten met een slagboom, grenzend aan het voormalige gebouw van een vrouwengevangenis en de paviljoens van het Academisch Ziekenhuis. **Het was een paradijs voor kinderen.**

Paniek onder de burgers

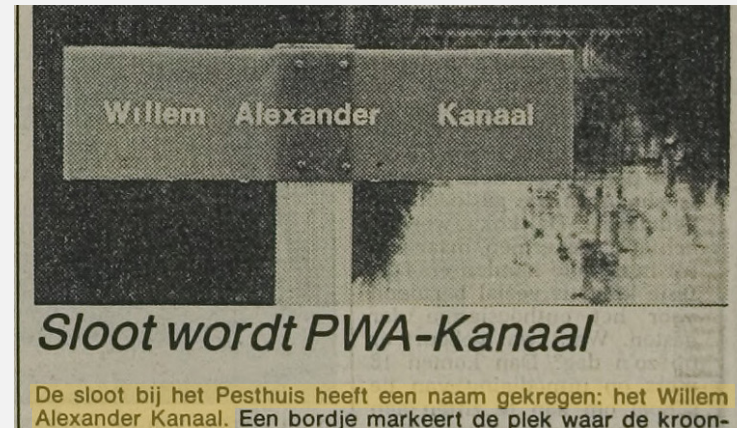
In mei 1940 werden ze in alle vroegte uit bed geroepen. Vanuit het raam zagen ze Junkers-vliegtuigen overvliegen en parachutisten op vliegveld Valkenburg landen. De Nederlandse soldaten die gelegerd waren in het Pesthuis wilden hen beschieten, maar hun commandant verbood dat. Hij was bang dat ze zouden worden gebombardeerd. Onder de bewoners van de dienstwoningen brak paniek uit en iedereen ging schuilen in de kelder onder de regentenkamer van het Pesthuis. "Ikzelf ben het weland ingelopen, want ik wilde niet met die mensenmassa in dat oude gebouw zitten. Stel je voor dat er een bom op zou vallen." De Nederlandse soldaten bij het Pesthuis werden na vijf dagen gedemobiliseerd en de Duitsers rooften vervolgens de werkplaats leeg. Eind 1940 werd het Pesthuis tot huistuing van het Legermuseum bestemd, want dat moest uit kasteel Doorwerth vertrekken. Het gebouw werd daarvoor in 1943 gerestaureerd en het expositiemateriaal werd elders opgesteld. Pas na de bevrijding in mei 1945 opende het Legermuseum zijn deuren.

2016 De Stern van Leiden (2016). Verhaal: Van stoorzender tot marinizeerder. Erfgoed Leiden en Omstreken.

1766

1766 Anoniem. Tekening met acht gezichten van het Pesthuis te Leiden. Lakenhal Leiden.

Ca. 1880 Jan Goedelee. Pesthuis, Pesthuislaan 7. Toegang tot het terrein van het voormalige Pesthuis, thans als militaire strafinrichting in gebruik. Erfgoed Leiden.

Sloot van Willem-Alexander ontbreekt in wandelroute

De sloot bij het Pesthuis heeft een naam gekregen: **Het Willem-Alexander Kanaal**. Een bordje markerde de plek waar de kroonprins voor het eerst op water ging. Hij kwam wonderwel ondergedompeld uit zijn zwaar getruwd voort. Het kruit is, zo aan het ongeluk. Het is getuigenis door onbekenden misschien met de bedoeling dat deze afgeleid werd van de geschiedtenische naam als de plek waar voor het eerst in Leiden een kroonprins tegen een boot van 300 gulden aanreef. FOTO: TEJO RINGERS

2000

2000 Hans Jacobs & Ad van Kaam. Leidsch Dagblad, 05-04-2000, p.13. Historische kranten, Erfgoed Leiden en Omstreken.

1988

1988 Leidsche Courant, 24-05-1988, p.1. Historische kranten, Erfgoed Leiden en Omstreken.